

VEDELDA KERAMIK

Keramikern *Cecilia Kraitz* inspireras av det som inte går att kontrollera. Med wabi-sabi-läran som filosofi och den japanska rakutekniken som metod skapar hon keramiska verk i vedeldad ugn i ateljén i Båstad.

Text HEDVIG ANDERSSON Bild MIKAEL BERTMAR

Cecilia Kraitz är konstnär och keramiker med en passion för den japanska rakutekniken. Förra året uppmärksammades hon för bardisken på den nyöppnade restaurangen Aira på Djurgården i Stockholm, som hon klätt i keramiska plattor. Den japanska rakutekniken, en bränningsmetod som härstammar från 1500-talet, upptäckte hon som 20-åring.

– Rakun står för en filosofi om det oförutsägbara. Det är en del av det hela, att man inte kan styra. Jag väljer att arbeta väldigt traditionellt med raku för att jag tycker att traditionen är så fin. Det är en helt annorlunda process mot traditionell bränning, mer som glasblåsning där man är inne i elden och arbetar.

DEN VEDELDADE bränningen av enkla, keramiska föremål kom till i Japan på 1500-talet eftersom man ville skapa ett alternativ till de exklusiva, keramiska teserviserna och på så sätt göra teцерemonin tillgänglig för fler. Tekniken nådde Europa först under mitten av 1900-talet. Istället för att, som vid traditionell bränning, långsamt gå upp i temperatur och sedan långsamt gå ner, sätter man in föremålen

CECILIA KRAITZ

Som dotter till konstnärerna och keramikerna Ulla och Gustav Kraitz har Cecilia Kraitz leran i blodet. Hon började tidigt utforska keramiken som konstform och fastnade snart för den japanska rakutekniken. Sedan dess har hon uppmärksammats för både konst och bruksföremål i keramik som hon tillverkar i vedeldad ugn utanför ateljén i Båstad.

i 900–1000 °C direkt och följer den jämförelsevis korta processen.

– Man ser hur glasyren börjar bubbla. När det nästan är klart tar man ut föremålet, glödande med en tång, och lägger det i kutterspån. Då får du de typiska krackeleringarna. Där skapas ett mönster som jag inte kan påverka. Jag är inte otålig längre, men jag var det som ung, och i raku är det

Cecilia Kraitz inspireras av den japanska wabi-sabi-läran som handlar om att uppskatta det ofullständiga eller bristfälliga och tycker om att vara utlämnad till slumpen i skapandeprocessen.

©Rakubrända plattor klär bardisken på Stockholmsrestaurangen Aira.
 ©Skål med de för rakutekniken typiska krackeleringarna. © Cecilia Kraitz arbetar bara med naturliga pigment i glasyrerna.

TRE PROJEKT

■ **Väggplattor.** Cecilia Kraitz började göra små keramiska väggplattor för 30 år sedan, och sedan dess har dimensionerna växt. Resultatet blir en form av abstrakt måleri, med plattorna som kanvas. Rakuglasyrernas oberäknelighet ger en rå och ursprunglig känsla, som en inblick i ett annat liv, menar hon.

■ **Skålar.** Precis som all keramik signerad Cecilia Kraitz bränns skålarna i den vedeldade ugnen utanför ateljén. När föremålet nästan är klart tas det ut och läggs i kutterspån. Där sker krackeleringarna som framträder ännu tydligare när soten från det rykande kutterspåret tränger in i dem.

■ **Bardisken på Aira.** Bardisken på den nyöppnade restaurangen Aira på Djurgården i Stockholm är klädd i keramiska plattor tillverkade med rakuteknik. Uppdraget fick Cecilia Kraitz efter att arkitekten Jonas Bohlin sett hennes verk i en utställning på Blås & Knåda.

ingen väntan. Man är med hela tiden och lägger in, tittar, tar ut, kyler ner.

Steget till att arbeta konstnärligt med lera var inte särskilt långt för Cecilia Kraitz.

– Mina föräldrar har jobbat med keramik i hela sina liv, så lera och bränningar har alltid funnits hos mig. På senare tid har jag förstått att keramiken funnits med mig i mycket större utsträckning än vad jag tidigare insett.

SOM DOTTER TILL två av landets mest namnkunniga keramikere och konstnärer, Gustav och Ulla Kraitz, ville Cecilia hitta en egen väg och ett eget konstnärligt uttryck.

– Tanken var att jag skulle gå på Nyckelviksskolan, men istället fick jag barn tidigt. Under mammaledigheten blev jag snabbt rastlös, så jag började arbeta med lera. Istället för Nyckelviksskolan blev det sedan en folkhögskola i Skåne, där jag för första gången fick prova att bränna i vedugn. Jag blev otroligt fascinerad. Rakun blev min egen väg i det konstnärliga skapandet och det har varit viktigt för mig att hitta den.

Den första vedeldade ugnen byggdes med pappans hjälp. Den nuvarande är betydligt större och finns utanför ateljén i Båstad, som också rymmer verkstad, utställningslokal och en elektrisk ugn.

Här tillverkades det verk som arkitekten Jonas Bohlin såg i en utställning på Blås och Knåda 2018, och de plattor som han sedan beställde, inspirerad av det han sett, till bardisken på Aira.

– Han ville ha det metalliska uttrycket i ett verk jag visade där. Bardisken på Aira finns i ett rum med glaspartier mot vattnet och ett takfönster, vilket gör att ytan skiftar utifrån ljuset. Jag fick göra otroligt många plattor för att få till rätt känsla. Disken har ungefär 40 plattor, men jag gjorde minst dubbelt så många.

TROTS ATT DET oförutsägbara ibland blir tidskrävande är acceptansen för det som inte går att kontrollera en central del i hennes konstnärskap. Wabi-sabi-läran, en japansk världsåskådning som handlar om att uppskatta en skönhet som är övergående, bristfällig eller ofullständig, präglar hennes arbete.

– Wabi-sabi-läran har varit en enorm inspiration för mig och därför älskar jag rakun och det vedeldade. Tillgången till syre kan påverka glasyren enormt mycket, men jag väljer att inte styra den. Så slutresultatet är delvis en slump. Jag lägger in i ugnen och är sedan utlämnad till processen.

En annan inspirationskälla är måleriet, och kanske är det därför Cecilia Kraitz också har gjort rakuplattorna till sina dukar.

– Jag började göra små väggplattor för 30 år sedan. När jag skulle göra en utställning på Vandalorum baserad på en diktsamling av Göran Sonnevi valde jag att gå upp i storlek. Med rakuns speciella uttryck får man ett liv i bilden som är svårt att få fram på något annat sätt. Man får en oförutsägbarhet som ger spänning och variation. ■

”TILLGÅNGEN TILL SYRE KAN PÅVERKA GLASYREN ENORMT MYCKET, MEN JAG VÄLJER ATT INTE STYRA DEN.”

CECILIA KRAITZ, KONSTNÄR

HIGHLINE CUSTOM - UNIDRAINS EXKLUSIVA DESIGNSERIE

Detaljen som avgör, en nästintill osynlig golvbrunn.

unidrain.se

≡≡ unidrain®